

Aan: Gebruikersraad NORA

NORA Beheer

www.noraonline.nl

Contactpersonen

Joris Dirks
joris.dirks@ictu.nl
06-34463296

Jasper van Lieshout
jasper.lieshout@ictu.nl
06-48585100

Eric Brouwer
eric.brouwer@ictu.nl
06-25081006

memo

Wat doet NORA Beheer in 2013

Het beheer van de NORA is door het Ministerie van BZK belegd bij de ICTU. Hiertoe is een team van deskundigen bijeengebracht, dat opereert onder de naam NORA Beheer.

In dit memo wordt aangegeven welke werkzaamheden NORA Beheer zal uitvoeren om het beheer van de NORA adequaat invulling te geven. Het gaat daarbij om het borgen van de bestaande inhoud, het ondersteunen bij het toevoegen van nieuwe inhoud en wijzigingen, het stimuleren van het gebruik van de NORA en het beschikbaar houden van de daarbij te gebruiken (wiki-)techniek.

Het Beheerplan begint met een samenvattend overzicht van de werkzaamheden, met indicaties van de periode waarin de werkzaamheden plaatsvinden, de benodigde capaciteit en eventuele investeringen.

Daarop volgend worden de werkzaamheden en de op te leveren resultaten in meer detail toegelicht.

Status

Dit plan is opgesteld door NORA Beheer en daarna afgestemd met de eigenaar van NORA en de projectleider doorontwikkeling NORA.

Het plan wordt ter informatie ingebracht in de bijeenkomst van de Gebruikersraad NORA op 19 maart 2013.

De uitvoering wordt evenwel al eerder opgepakt, zodat -in nauwe samenwerking met de werkgroepen die zich bezig houden met de doorontwikkeling van de NORA- de beoogde resultaten conform de planning worden gerealiseerd.

Samenvattend overzicht

Nr	Werkzaamheden	2013												Cap	EUR
		J	f	m	a	m	j	j	a	s	o	n	d		
1	Borgen nieuwe katernen - Verbinden - FrontOffice - Basisregistraties - e-Dossiers - overige Bouwstenen - Ketenbesturing - Beveiliging - NN - Training toevoegen in wiki													10 d	
														10 d	
														10 d	
														30 d	
														5 d	
														10 d	
														10 d	
														5 d	
2	NORA verbinden met "buitenwereld" - Standaarden in NORA - Bouwstenen in NORA - Gegevenswoordenboeken													10 d	1.000
														20 d	3.000
														15 d	
3	Aansluiting dochters op NORA - Overerving in dochters - Verbinden met wiki's - KARWEI - PETRA - MijnOverheid / DigiD													10 d	1.000
														5 d	
														5 d	
														5 d	
4	NORA gebruiksverbeteringen - Begrippenkaders - Toepassingsvoorbeelden													10 d	
														10 d	
5	Verbetering van de wiki - Gebruiksstatistieken wiki - Presentatievormen - Beeldtaal voor de wiki													5 d	
														10 d	4.000
														5 d	2.000
6	Secretariaatsrol - Gebruikersraad - Samenwerking met marktpartijen - Functioneel beheer wiki - Training gebruik wiki													15 d	2.000
														10 d	5.000
														5 d	4.500
														15 d	
totaal												245 d	€ 22.000		

Toelichting op de werkzaamheden

1. Borgen nieuwe katernen

De in 2012 en 2013 door de werkgroepen ontwikkelde katernen worden met ondersteuning van NORA Beheer geplaatst in de NORA-wiki. Het streven is zo veel mogelijk voort te bouwen op de kennis in de bestaande NORA-elementen. Daarbij wordt de breed gedragen kennis ontsloten en vanuit meerdere ingangen vindbaar gemaakt. Om deze samenhang in NORA te bewaken zal in een continu afstemmingsproces met de werkgroepen worden gezorgd dat hun resultaat past binnen het kennismodel van NORA:

- (oriënterende) gesprekken voeren met werkgroepen om hen bekend te maken met de inhoud van NORA en de doorontwikkeling daarvan te laten “plotten” op de bestaande opzet.
- de wiki voorbereiden op de inhoud van het katern (startpagina's, ingangen e.d.).
- de werkgroepleden ondersteunen bij het door hen in de wiki verwerken van de (deel)resultaten voortkomend uit het schrijfproces, waaronder de mogelijkheid dat hen een **wiki-training** wordt gegeven.
- begeleiden van het reviewproces: de review op de katernen wordt uitgevoerd door betrokkenen en de Gebruikersraad, reacties worden verwerkt via architectuur@ictu.nl en de wiki, NORA Beheer publiceert het reviewproces en de resultaten in de wiki, via reguliere en sociale media wordt aandacht gevraagd voor de review om respons te stimuleren.
- ondersteunen bij het afronden en de vormgeving in de wiki.

Het betreft in elk geval:

- **katern Verbinden** met onderdelen Front-Office (contactfunctie), e-Dossiers en Basisregistraties
- **katern Ketenbesturing**
- **katern Beveiliging**

En daarnaast nog een 4^e, nader te bepalen **katern NN**.

2. NORA verbinden met “buitenwereld”

Standaarden

De NORA-wiki is met een 1^e globale opzet gevuld met reeds bekende standaarden (lijst pas-toe-of-leg-uit). Met het Bureau Forum Standaardisatie (BFS) en het Centrum voor Standaarden (Logius) wordt nagegaan hoe de door hen gebruikte wiki en systemen kunnen worden verbonden met de NORA-wiki om standaarden op systematische en bij voorkeur op geautomatiseerde wijze beschikbaar te krijgen in de NORA. In dat geval hoeft een standaard immers maar één keer te worden gedocumenteerd. Hier is een beperkt budget van ca. EUR 1000 nodig om een koppeling te realiseren.

Vanuit de NORA kunnen deze standaarden worden gecombineerd en verrijkt met metadata zoals het toepassingsgebied of voorbeeldtoepassingen, opdat de standaarden inzichtelijk zijn voor de overheidsorganisaties en eenvoudig kunnen worden gebruikt. Bijvoorbeeld door hun wiki met de NORA-wiki te verbinden om de informatie over standaarden geautomatiseerd over te nemen.

Bij gebruikers zal worden getoetst hoe dit aansluit bij hun wensen. Op basis daarvan zullen de eigenschappen en beschrijvingen worden aangepast en verrijkt. Uitgangspunt is het zo veel mogelijk hergebruiken van bestaande lijsten met standaarden. Indien de informatie over standaarden die wij willen importeren niet of niet in een gestructureerde wijze beschikbaar is, wordt nagegaan of het een optie is dat de beheerder van de standaard resp. van de lijst met standaarden, daartoe een eigen "werkruimte" in de NORA-wiki verkrijgt.

Bouwstenen

De NORA-wiki is met een 1^e globale opzet gevuld met reeds bekende Bouwstenen, afkomstig uit overzichten van iNUP, de Releasekalender en e-Topia. Met de beheerder van de Releasekalender en met de beheerders van bouwstenen (Logius, enkele departementen, Kadaster e.d.) wordt nagegaan hoe de door hen gebruikte wiki's en systemen kunnen worden verbonden met de NORA-wiki om beschrijvingen van de bouwstenen op systematische en bij voorkeur op geautomatiseerde wijze beschikbaar te krijgen in de NORA. Hier is een beperkt budget van ca. EUR 3000 nodig om een of meer koppelingen te realiseren.

Ook hier zullen de beschrijvingen worden verrijkt met metadata en zal in overleg met de beheerder van een bouwsteen worden nagegaan hoe de beschrijving zo eenvoudig mogelijk en bij voorkeur op geautomatiseerde wijze in de NORA-wiki beschikbaar kan worden gesteld.

Bij gebruikers zal worden getoetst hoe dit aansluit bij hun wensen. Op basis daarvan zullen de eigenschappen en beschrijvingen worden aangepast.

Deze actie is ter voorbereiding op het initiatief vanuit het katern Verbinden om relevante bouwstenen voor (keten)samenwerking te onderkennen, te beschrijven en op te nemen in de NORA.

Gegevenswoordenboeken

De NORA-wiki is met een 1^e globale opzet gevuld met metadata over en verwijzingen naar reeds bekende Gegevenswoordenboeken van domeinen en ketens. Het kennen van elkaars begrippen en gegevens (objecten en attributen) is immers een belangrijke voorwaarde voor samenwerking.

Bij al deze Gegevenswoordenboeken wordt eigen wijze van beschrijven en modelleren van de gegevens en achterliggende informatiemodellen toegepast (Word, PDF, wiki, ERD, UML e.d.). In afstemming met het initiatief rond Semantische Interoperabiliteit van het BFS, zal medio 2013 met de beheerders van deze Gegevenswoordenboeken worden nagegaan hoe -gegeven deze diversiteit- ook meer gezamenlijke inzichten en gedeelde gegevensbeschrijvingen kunnen worden verkregen.

Daarbij wordt zo goed als mogelijk afgestemd met het initiatief rond de Stelselcatalogus om na te gaan of de wijze waarop de Stelselcatalogus wordt ingezet om relaties tussen de gegevens van de verschillende Basisregistraties inzichtelijk te maken ook geschikt is voor de Gegevenswoordenboeken die via de NORA worden ontsloten.

Daarnaast zullen de beheerders van de Gegevenswoordenboeken gestimuleerd worden om hun woordenboek te publiceren in de Open Data catalogus, om zo beter vindbaar te zijn en hergebruik te stimuleren.

3. Aansluiting dochters op NORA

Overerving in dochters

In voorjaar 2013 wordt via de beheerders geïnventariseerd wat de ambities zijn van de "top-10" dochters in het overerven en toepassen van NORA. Het beeld hiervan wordt in de Gebruikersraad gedeeld. Op basis van deze ambities en behoeften wordt zo nodig het kennismodel van NORA uitgebreid.

Het "hoogst haalbare niveau" van overerving en toepassing van NORA is het verbinden via het semantisch web (wiki's), waarmee per principe of ander element wordt uitgelegd hoe deze door een "dochter van NORA" wordt toegepast.

Verbinden met wiki's

In het licht van het voorgaande, wordt de pilot met het koppelen van NORA principes in ROSA in 2013 omgezet naar een staande verbinding met ROSA en uitgebreid naar andere dochters. Daarbij wordt begonnen met één ketenarchitectuur (bv. KARWEI), één domeinarchitectuur (bv. PETRA) en de architectuur van een bouwsteen die in beheer is bij Logius (bv. MijnOverheid of DigiD). Hier is een beperkt budget van ca. EUR 1000 nodig voor mogelijke aanpassingen van de NORA-wiki.

Vanuit NORA Beheer wordt ondersteuning verleend bij het overnemen van de principes en het in de dochters duiden ervan. De technische aansluiting is de verantwoordelijkheid van de dochters: zij kunnen worden ondersteund door leveranciers, zoals ArchiXL. NORA Beheer zorgt voor documentatie over de benodigde aansluiting op NORA.

4. NORA gebruiksverbeteringen

Begrippenkaders

Belangrijk voor het begrijpen van de NORA en elkaars architectuurbeschrijvingen is een begrippenkader dat wordt gedeeld door architecten. Het begrippenkader omvat op dit moment de begrippen uit het NORA katern “afgeleide principes”. Het is de bedoeling dat aan te vullen met begrippen uit de andere katernen, uit NORA 2.0 en uit NORA-dochters. De eerste NORA-dochters die worden afgestemd zijn MARIJ/EAR, GEMMA, PETRA en WILMA. Het nieuwe begrippenkader wordt ter goedkeuring voorgelegd aan de Gebruikersraad.

Toepassingsvoorbeelden

Voorbeelden helpen te duiden waar NORA wordt toegepast. De input hiervan komt primair uit de katernen. Daarnaast zullen gesprekken met Goed Opgelost! en www.e-Overheid.nl in kaart brengen hoe de voorbeelden uit die collecties gekoppeld kunnen worden aan NORA-principes of aan andere onderdelen van de NORA.

Voorbeelden van de toepassing van bouwstenen zijn momenteel het meest duidelijk opgenomen in Goed Opgelost! zodat die als eerste zullen worden gekoppeld.

5. Verbetering van de wiki

Gebruiksstatistieken

Om doorzoekbaarheid in menu's en leesbare teksten te controleren zal het gebruik van de website www.noraonline.nl maandelijks geanalyseerd worden. Hiervoor worden gebruiksstatistieken bijgehouden, rekening houdend met de cookiebepaling van de Telecommunicatiewet; hiermee wordt het een voorbeeld voor andere overheden.

Op basis van de verkregen inzichten worden de presentatie en de navigatie door de wiki geoptimaliseerd.

Presentatievormen

De toegankelijkheid van de NORA wiki kan worden verhoogd door de presentatie van principes en andere NORA-elementen meer gebruiksvriendelijk te maken.

De huidige weergave is nog met name geïnspireerd geweest door de techniek en minder door wensen van de gebruikers. In 2013 zullen principes, bouwstenen, standaarden en begrippen hun eigen presentatiesjabloon krijgen dat de gegevens over deze elementen op een logische manier weergeeft. Voor principes zal dit op TOGAF gebaseerd zijn zoals in eerdere papieren versies van NORA gepresenteerd was.

Ook wordt onderzocht of formulieren voor het invoeren van de NORA-elementen als principes, versimpeld kunnen worden.

Een budget van ca. EUR 4000 is nodig voor het laten maken van nieuwe sjablonen en ondersteuning.

Beeldtaal voor de wiki

De NORA wiki heeft voor duiding van elementen op dit moment enkele aan Archimate gerelateerde symbolen en door ArchiXL geïntroduceerde symbolen. Om de NORA wiki visueel aantrekkelijker en toegankelijker te maken zal er voor onderdelen van de wiki een beeldtaal worden gemaakt, als uitbreiding op de NORA beeldtaal.

De NORA beeldtaal wordt nog steeds breed gebruikt door overheden en leveranciers om hun informatievoorziening op een uniforme manier te presenteren en om producten in een e-overheidskader te plaatsen. Dit helpt ook NORA te communiceren en onder de aandacht te brengen.

Gebruikerswensen voor toepassing worden geïnventariseerd (onder meer via een workshop) en zo veel mogelijk meegenomen in de uitbreiding van de beeldtaal.

Een budget van ca. EUR 2000 is nodig voor het laten maken van nieuwe ontwerpen.

6. Secretariaatsrol

Dit betreft werkzaamheden die altijd door NORA Beheer moeten worden uitgevoerd, los van de hierboven gestelde prioriteiten voor doorontwikkeling.

Gebruikersraad

In 2013 worden 4 bijeenkomsten van de Gebruikersraad NORA georganiseerd.

Aankondigingen, verslagen en relevante documenten worden via de NORA-wiki ontsloten. Op deze manier kunnen niet alleen de direct betrokkenen maar ook andere geïnteresseerden een goed overzicht krijgen van de gebeurtenissen rond NORA en wordt gestimuleerd dat de doelgroep gebruik maakt van NORA. Middels sociale media wordt het bereik vergroot. Een beperkt budget van ca. EUR 2000 is nodig voor zaalhuur e.d.

Samenwerking met marktpartijen

In het vervolg op de Leveranciersbijeenkomst in november 2012 wordt in maart aan betrokkenen teruggekoppeld met een voorstel hoe deze samenwerking tussen overheid en marktpartijen verder invulling kan worden gegeven. In augustus en in november worden afstemmingsbijeenkomsten georganiseerd. Hiertoe is budget nodig van ca. EUR 5000.

Functioneel beheer wiki

In samenspraak met de leverancier ArchiXL zorgen dat het wiki-platform continu beschikbaar is en in het algemeen voldoet aan de verwachtingen van gebruikers.

Dit omvat naast enkele reguliere besprekingen ook het rapporteren van bugs en monitoren van oplossingen.

Voor applicatiebeheer en technisch beheer is een abonnement afgesloten met de leverancier van jaarlijks ca. EUR 4500.

Training gebruik wiki

De toepassing Semantic MediaWiki die gebruikt wordt voor www.noraonline.nl is complex. Om de techniek optimaal te kunnen benutten en om nuttige toepassingen te vinden, zal NORA beheer zich verdiepen in de mogelijkheden van Semantic Mediawiki en in technieken voor toegankelijke informatievoorziening. Daarnaast zal gezorgd worden dat functioneel beheer over meerdere personen verdeeld kan worden om de continuïteit in ondersteuning van de NORA te waarborgen.

Er zullen 2 workshops worden georganiseerd om training te geven aan gebruikers en leden van de werkgroepen die aanpassingen in de NORA gaan doorvoeren.